

РЕШЕНИЕ № 209

гр. София, 8 юни 2012 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВЪРХОВНИЯТ КАСАЦИОНЕН СЪД на **РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**, Първо гражданско отделение в съдебно заседание на седми май две хиляди и дванадесета година в състав:

ПРЕДСЕДАТЕЛ: КОСТАДИНКА АРSOVA

ЧЛЕНОВЕ: 1. ВАСИЛКА ИЛИЕВА

2. ДАНИЕЛА СТОЯНОВА

при секретаря **Даниела Цветкова**

като разгледа докладваното от съдия **Василка Илиева**

гр.д. № 673/2011 година

Производството е по чл.290 ГПК.

С определение № 99 от 02.02.2012г. е допуснато касационно обжалване по касационна жалба от С. Б. С. и М.-Л. Б. Х., чрез адв. Е.Х. - пълномощник на двамата жалбоподатели, и адв. Р. Х. - пълномощник на първия жалбоподател, на въззивно решение № 118 от 10.03.2011г., постановено по гр.д.№ 1078/2010г. на Пловдивски апелативен съд, с което е потвърдено решение № 1064 от 09.07.2010г., постановено по гр.д.№ 1596/2008г. на Пловдивски окръжен съд, с което са отхвърлени предявените от касаторите срещу Д. , представлявана от М, искове за признаване собствеността и предаване владението върху бивш царски дворец „К.“, попадащ в имот № 000 539 по плана на землището на [населено място], [община] и състоящ се от постройки, застроени на 2 384 кв.м. и представляващи както следва: Дворец - масивна, монолитна, двуетажна сграда с частично стоманобетонени елементи - колони, греди, с тухлени стени на вароциментова мазилка, дървена покривна конструкция и покрив с керемиди, със застроена площ от 770 кв.м. според геодезическо заснемане от 2004г., а според описа на К. Г. от 1946г. застроена на площ от 725 кв.м., попадащ в имот № 000539 в землището на [населено място], общ. С.;

Жилище за свитата - масивна двуетажна сграда с дървена покривна конструкция, покрита с керемиди, със стени от тухлена зидария и с обшивка по стрехите, със застроена площ от 181 кв.м. според геодезическо заснемане от 2004г., а според описа на К. Г. от 1946г. застроена на площ от 177 кв.м., попадаща в имот № 000539 в землището на [населено място], общ. С.;

Жилище за персонала - масивна едноетажна сграда с обитаемо подпокривно пространство - мансарден етаж с капандури, с мазе, с дървен гредоред и бетонова плоча, тухлени стени, измазана отвън и отвътре, с дървена покривна конструкция, покрита с керемиди и със застроена площ от 188 кв.м. според геодезическо заснемане от 2004г., а според описа на К. Г. от 1946г. застроена на площ от 155 кв.м., попадаща в имот № 000539 в землището на [населено място], общ. С.; Жилище за персонала /А. къща/ - паянтова двуетажна сграда с тераса отпред в средната ѝ част, с масивна бетонова плоча на първия етаж и дървена конструкция за втория етаж, тухлена зидария, измазана отвън и отвътре, покрив - дървена конструкция, покрита с ламарина, с външно каменно стълбище и вътрешно дървено стълбище със застроена площ от 125 кв.м. според геодезическо заснемане от 2004г., а според описа на К. Г. от 1946г. застроена на площ от 122 кв.м., попадаща в имот № 000539 в землището на [населено място], общ. С.;

Къща на управителя - масивна едноетажна сграда с дървен гредоред, двускатен покрив, дървена покривна конструкция покрита с керемиди, тухлени стени измазани отвън и отвътре със застроена площ от 78 кв.м. според геодезическо заснемане от 2004г., а според описа на К.Г. от 1946г. застроена на площ от 73 кв.м., попадаща в имот № 000539 в землището на [населено място], общ. С.; Конюшня с баня - масивна едноетажна постройка с тухлени стени и дървена покривна конструкция, покрита с керемиди със застроена площ от 236 кв.м. според геодезическо заснемане от 2004г., а според описа на К. Г. от 1946г. застроена на площ от 153 кв.м., попадаща в имот № 000539 в землището на [населено място], общ. С.;

Кухня - масивна едноетажна постройка с дървен гредоред и тухлени стени, измазана отвън и отвътре, с общити стрехи и под - мозайка на фигури, покрив - дървена конструкция, и врати - таблени, със застроена площ от 200 кв.м. според геодезическо заснемане от 2004г., а според описа на К. Г. от 1946г. застроена на площ от 150 кв.м., попадаща в имот № 000539 в землището на [населено място], общ. С.;

Къща на К. - дъсчена, едноетажна постройка с дървена конструкция, обшита с дъски, с покрив - покрит с ламарина, и под - покрит с дюшама, със застроена площ от 30 кв.м. според геодезическо заснемане от 2004г., а според описа на К. Г. от 1946г. застроена на площ от 20 кв.м., попадаща в имот № 000539 в землището на [населено място], общ. С.;

Цветарник стар /оранжерия със стъклен покрив/ - масивна едноетажна сграда със застроена площ от 115 кв.м. според геодезическо заснемане от 2004г., а според описа на К. Г. от 1946г. застроена на площ от 106 кв.м., попадаща в имот № 000539 в землището на [населено място], общ. С.;

Помпа за вода - масивна двуетажна стопанска постройка с тухлени стени и гредоред, с дървени вътрешни стълби, неизмазани стени и без дограма, със застроена площ от 27 кв.м. според геодезическо заснемане от 2004г., а според описа на К. Г. от 1946г. застроена на площ от 24 кв.м., попадаща в имот № 000539 в землището на [населено място], общ. С.;

Бензинова помпа /цистерна за бензин към къщата/ - масивна едноетажна постройка със застроена площ от 8 кв.м., попадаща в имот № 000539 в землището на [населено място], общ. С.;

Бункер /бетон-арме/ със застроена площ от 99 кв.м. според геодезическо заснемане от 2004г., а според описа на К. Г. от 1946г. застроена на площ от 136 кв.м., попадаща в имот № 000539 в землището на [населено място], общ. С.;

Бетонна ограда, състояща се от бетонови колони и бетонови елементи около целия имот „Б. К.“, както и върху нива от 86.500 дка, находяща се в землището на [населено място], местността „С.“, Училищна нива при съсед: от всички страни Държавна гора К. К. и попадаща в имот № 000539;

Нива от 25 дка, находяща се в землището на [населено място], местността „З.“, при съсед: от три страни Държавна гора К. К. и път, попадаща в имот № 000539 и Нива от 260 дка, находяща се в землището на [населено място], местността „Л.“, местността „Л. п.“ и местността „П. к.“ при съсед: от всички страни Държавна гора К. К. и С. път за [населено място], попадаща в имот № 000 538.

В касационната жалба са изложени подробни оплаквания за необоснованост и неправилност на въззивното решение поради нарушение на съдопроизводствените правила и на материалния закон. Иска се неговата отмяна и постановяване на ново решение по съществото на спора, с което предявените ревандикационни искове се уважат изцяло и се присъдят направените разноски.

Касационното обжалване е допуснато при условията на чл.280, ал.1, т.3 ГПК по материално-правния въпрос, относно правния характер на Интендантството на Цивилната листа на Н.В. Царя и по-конкретно, дали е "държавно юридическо лице от типа на учрежденията, създадено по разпоредителната система от държавния глава" или е "частна структура".

Ответникът по касация - Д., представлявана от М., излага подробни доводи и съображения за неоснователност на касационната жалба.

Върховният касационен съд, състав на Първо гражданско отделение, като разгледа жалбата в рамките на наведените основания, приема следното:

По основанията по чл.280, ал.1, т.3 ГПК :

От съществено значение за изясняване на въпроса дали Интендантството на Цивилната листа е държавно юридическо лице от типа на учрежденията или частна структура е въпросът за конституционно – правния статус на българските царе, установен от Т. конституция. Това е така, защото, ако Интендантството е частна структура, която управлява Цивилната листа и придобива имоти като частна собственост за царя като физическо лице, придобивните актове също трябва да бъдат извършвани и да отговарят по форма и съдържание на изискванията в Конституцията и закона за тяхната валидност и с оглед специфичните характеристики и двойката същност на личността на царя - като монарх - държавен глава, от една страна и като гражданин - физическо лице, както всички други, подчинени на Конституцията и законите български граждани.

Българското царство, съгласно чл. 4 от Т. конституция, е монархия - наследствена и конституционна, с народно представителство. Конституцията в чл. 5 прогласява царя за върховен представител и държавен глава на българското царство. Лицето на царя е свещено и неприкосновено /чл. 8/. На царя принадлежи, съгласно чл. 12 ТК, изпълнителната власт, като всички органи на тази власт действат от негово име и под негов върховен надзор.

Нито Конституцията, нито Законът за имуществата, за собствеността и сервитутите (ЗИСС), са предвиждали ограничение царят да придобива имоти чрез правни сделки. Качеството му на държавен глава, както и царското му достойнство, не са били пречка за придобиване на имоти в частна собственост, като физическо лице, въпреки и независимо от обстоятелството, че като наследствена монархия, съгласно чл. 24 ТК, царското достойнство е наследствено в мъжката низходяща права линия на първородството на Негово Величество Царят на българите Ф. I С. - К. – Г. Това означава, че както царят като държавен глава и неговото семейство, така и неговият наследник и неговото семейство, който след смъртта на царя ще го замести като встъпи на престола като държавен глава, ще бъдат обслужвани и ще ползват това имущество, имоти и вещи, които са осигурявали дейността на монарха - баща, като държавен глава.

Недвусмислен отговор на въпроса каква институция е Интендантството на Цивилната листа се съдържа в нормативните документи от съответния исторически период. Запазени са всички правилници за устройството и дейността на дворцовата служба, която е натоварена със задачата да създава нормални условия за работа на най-важната според Конституцията институция – монархическата. В подредбата на приеманите през всичките години на нейното съществуване закони за държавния бюджет тя винаги е поставяна на първо място. Става въпрос за изключително добре устроена финансова, административно - стопанска служба. В края на 19 и началото на 20 век според първите правилници, уреждащи специфичните й устройство и функции, тя е наричана Оберхофмаршалство и е призвана да се грижи "за устройството на дворцовата прислуга, за продоволствието и управлението на икономическата и домакинската администрация, за дворцовите церемонии, за юрисдикцията на дворцовите служещи и полиция, както и за постройката и мебелировката на всички господарски дворци". На първо място в структурата й е поставена административната служба, следвана от съдебната и полицейската. Начело на Оберхофмаршалството стои оберхофмаршалът, следван от хофмаршал, съветници, хофсекретарят и оберхофкомисарят /интендант/. За постройките специално са предвидени дворцов инженер и пряко подчинените му двама майстори и нужните работници, един касиер и един писар. За оберхофкомисаря в § 22 само е посочено, че има "особени инструкции за службата си". Съгласно Правилника всяка година Оберхофмаршалството е задължено да представя на хофминистъра "бюджет за домостроителството на двора и постройките, управлението на двореца и дворцовите градини", т.е. бюджет за приходите и разходите. Това е необходимо, за да бъде включен като съставна част в проекто-бюджета и одобрен от Народното събрание, като част на държавния бюджет за всяка финансова година.

През 1919 год. е приет „най-обширният“ Правилник за управлението на Цивилната листа на Н.В. Царя“ / Правилника за Интендантството на Цивилната листа на Н.В. Царя/, в който са уредени нормативно всички въпроси от управлението й и съгласно който хофкомисарят се преименува на Интендантство на Цивилната листа. Наименованието на правилника създава впечатление, че като орган Интендантството има за предмет на своята дейност единствено управлението на онази сума отпускана от бюджета, която е определена от Конституцията за издръжката на царя като физическо лице и неговото семейство - така наречената Цивилна листа. Това разбиране обаче не може да бъде споделено. От общите му положения се вижда, че няма промени в йерархията. Тя е идентична с йерархията по предходните правилници, както и с йерархията уредена в "Положението за управление на маршалството на двора на Н.В.Ц.". От така уредената йерархия се вижда, че под управлението на маршала на двора са : Интендантството на Цивилната листа, царските дворци, царските градини и паркове и други учреждения за управление на домакинството, т.е. маршалът е пръв началник на всички изброени управления и учреждения. Висшият надзор върху управлението на Цивилната листа изцяло е поверен на маршалът.

Според §3 от Правилника за Интендантството на Цивилната листа на Н.В.Царя, Интендантството е гражданският институт, представляващ Двора. Като субект на гражданското право е юридическо лице от вида на учрежденията, което няма за цел извършването на стопанска дейност, а осъществява широк кръг от функции за осигуряване дейността на Царя, като държавен глава, т.е. то е държавно учреждение, създадено по разпоредителната система с нормативен акт и от възникването си придобива гражданска правоспособност и дееспособност, които са му необходими за придобиването и извършването на определените му с Правилника права и задължения като юридическо лице, осигуряващо издръжката и грижите за Царя именно като държавен глава, както и на неговото семейство. Като юридическо лице има определена организация за органите за управление, чрез които действа, и вътрешни служби и звена, на които е предоставено съответно имущество за извършване на специфичните им функции. Управлението му е изградено върху принципа на единоначалието – Инспектора на Цивилната Листа, който го управлява и представлява. Дейността на Интендантството на Цивилната листа се осъществява с голям брой работници и служители, предвидени в “Правилника на Интендантството на Цивилната листа” - началници на служби, Инспектор на дворците, агроном, завеждащ именията, завеждащ конюшните на Н.В.Царя, началник на царския автомобилен парк, директор на царската зоологическа градина, директор на царската ботаническа градина, директор на културните институти, комендантството на двореца, началник на канцеларията на Н.В.Царя, които са на щат като държавни служители при Интендантството на Цивилната листа. Техните заплати са били предвидени и отпускани ежегодно за осигуряване дейността на Интендантството и като обща сума, само те, са надхвърляли значително общата сума на Цивилната листа на Царя, заедно с апанажите на Н.В.Царицата и Н.Ц.В. княгиня Е.. Интендантството осъществява дейността си - притежава и управлява значителен фонд от движими вещи и недвижими имоти: дворци, музеи, зоологически и ботанически градини, ловни и земеделски стопанства, конюшни, автомобилен парк и др. - със средства, отпуснати от държавния бюджет при условията на строга отчетност съгласно §52 и §53 от Правилника. Нормата на §53 недвусмислено сочи, че цялото царско строителство се финансира от държавния бюджет, а не от личните средства на монарха. Подробната регламентация на въпросите за отчетност и контрол по упражняването на бюджета и отпускането от последния на извънредни кредити води до извода, че не могат да бъдат придобити, поддържани и използвани с ограничените средства на Цивилната листа посочените по-горе движими вещи и недвижими имоти.

Изложеното установява, че в действителност Интендантството е може би най-добре уреденото и финансирано от държавния бюджет държавно учреждение, чиято дейност произтича от конституционното задължение на държавата да „обдържа“ /да се грижи за нормалното функциониране/ на монархическата институция.

Издръжката на държавния глава /княза, царя/ е уредена в глава VIII на Т. Конституция – “За обдържането на царя и царския дом”. Уредбата в Конституцията е много кратка и обща. В чл. 35 на Конституцията е предвидено, че Народното събрание определя на царя и на неговия двор Цивилна листа, а според чл. 36 “обдържането” на наследника на престола се определя от Народното събрание “откак той достигне пълнолетието си”.

Съгласно чл. 35 от Конституцията /в редакцията от 16 април 1879 г./ първоначалната сума е била в размер на 600 хил. франка годишно и не е подлежала нито на уголемяване, без съгласието на Народното събрание, нито на намаляване, без “съизволение на княза” /царя/. Изменението на чл. 35 от Конституцията от 11 юли 1911г. премахва фиксирания размер от 600 хил. франка на Цивилната листа, като възлага на “особен закон” да определи нейния размер.

Конституцията сочи, че с особен закон се определя Цивилна листа на царя и на неговия двор, но не предвижда, че в този закон ще бъде дадена и уредбата на органа, който ще управлява тази Цивилна листа. Тя определя само, че Цивилната листа не е с отнапред фиксиран размер, а този размер се определя в бюджета на държавата за съответната бюджетна година и не може да бъде увеличаван без съгласието на Народното събрание, нито намаляван, без съгласието на Княза.

От анализ на произволно избран бюджет е видно, че Цивилната листа, даже с апанажите на Нейно Величество Царицата и на Нейно Царско Височество княгиня Е., е една твърде скромна сума, в сравнение с бюджета на Интендантството, който освен същинската Цивилна листа, обхваща множество различни разходни пера, за които на Интендантството се отпускат допълнително, в пъти по-големи суми от тези на Цивилна листа.

Размерът на отпусканата от бюджета Цивилна листа е растял с незначителни суми, главно за увеличение на апанажа на Нейно царско височество княгиня Е., докато сумата от бюджета за издръжката на дейността на Интендантството на Цивилната листа е нараствала многократно по-бързо и със значителни суми. Така например

в бюджета за 1939год. е определена Цивилна Листа на Н.В.Царя в размер на 4 791 705 лв., апанаж на Н.В.Царицата в размер на 958 295лв., апанаж на Н.Ц.В. княгиня Е. в размер на 479 205 лв. / нараснал на 720 300лв. по бюджета за 1944г./, т.е. всичко отпуснато за Царското семейство от бюджета е в размер на 6 229 205 лв. Тази сума е една малка част от бюджета за издръжката на дейността на Интендантство, който за 1939 год. е бил определен на 28 246 873 лв., т.е.в пъти повече.

Така при размер на Цивилната листа на Царя, заедно с апанажите на царицата и княгиня Е., в бюджета за 1939г. от 6 229 205 лв., кредитът от бюджета за заплати и надници на личния състав при Царския двор, който се изразходва по щат и особена таблица за заплатите, одобрени от Министерския съвет, за същата 1939 бюджетна година е в размер на 9 347 668 лв. При размер на Цивилната листа на Царя, заедно с апанажите на царицата и княгиня Е. за 1944г., определен в бюджета общо на 6 470 000 лв., разходите за заплати и надници на личния състав при Царския двор в бюджета за същата 1944 г. са определени на 21 500 000 лв.

Следователно не подлежи на съмнение изводът, че това, което е отреждано като сума пари от бюджета за издръжане дейността на Интендантството на Цивилната листа на царя, не може да бъде за сметка на многократно по-малката сума отпускана от бюджета като Цивилна листа на царя и апанажи на царицата и княгиня Е.. Това от своя страна безспорно води до друг извод, а именно, че Интендантството на Цивилната листа не може да се идентифицира със самата Цивилна Листа и не осъществява дейността си само и единствено със сумата, отпусната от бюджета на Цивилната листа. Интендантството на Цивилната листа, което наред с много други дейности по обслужването на дейността на монарха като държавен глава, управлява и неговата Цивилна листа и се разграничава от самата Цивилна листа на Царя – сумата отпускана от бюджета на държавата като лични средства, за неговата издръжка като физическо лице и издръжката на неговото семейство, не е създадено, за да управлява само и единствено Цивилната листа на Царя. В подкрепа на горното са и запазените проектно-бюджетни документи за дворците и дворцовите учреждения, които несъмнено установяват, че Държавата ежегодно е отпускала целево средства от държавния бюджет за поддържането на държавен, частно – държавен фонд - за мебели, ремонти, поддръжки и ново строителство за дворците.

Така например, в писмо на Интенданта до М. от 20.VI.1938г. се иска, предвид големия ремонт в двореца "К." и направата на три жилищни помещения и ограда на имението, отпускането срещу разписка от Интендантството на сумата 1 300 000лв. от бюджета на министерството, за окончателно довършване на започнатите постройки; в писмо от 7 септември 1938г. на Интенданта до Министерството на благоустройството се иска в бюджета на министерството за 1939г. да се предвиди сума от 1 800 000лв. за направата на ограда на двореца "К.", поправка на оградата, тротоара и зданията в зоологическата градина, поправка на електрическата централа при С. дворец, пристройка на жилищно помещение в двореца "Е."; в писмо от 7.II.1938г. на Интенданта до М. – Дирекция за бюджета и отчетността, се иска увеличение с 500 000лв. на кредита на Интендантството на Цивилната листа, с оглед увеличението, дадено за изслужено време на държавните служители с чл. 2 от Наредбата – закон за разните фондове на държавата за 1938г.

Данни в подкрепа на горното се съдържат и в множеството ведомости за заплатите на държавните служители при Интендантството, Комендантството на двореца на Негово Величество Царя, двореца в София, двореца "В.", двореца "Е.", двореца "Ч.", двореца "К.", царския автомобилен парк, царските конюшни, научните институти, зоологическата градина, ботаническата градина, природонаучния музей в [населено място] и др., от които може да се заключи, че това са работници и служители, които са в трудови правоотношения с Интендантството като държавно учреждение, което осъществява тази разностранна дейност със средства от държавния бюджет, различни от тези, отпускани от бюджета като Цивилна листа на монарха като физическо лице.

Изложените аргументи водят до извода, че Интендантството на Цивилната листа на Негово Величество Царя е държавно юридическо лице - учреждение, създадено по разпоредителната система, което придобива собственост и извършва дейност със средства от държавния бюджет и осигурява с дейността си издръжката и грижите за царя, като държавен глава, а не е частна структура, призвана да управлява единствено средствата отпуснати от бюджета като Цивилна листа на царя и апанажи на членовете от неговото семейство – царицата и княгиня Е..

Съобразявайки изложените доводи, настоящият състав приема, че обжалваното решение е валидно, допустимо и правилно.

За да потвърди решението на първоинстанционния съд, с което ревандикационните искове са отхвърлени като неоснователни, въззивният съд е приел, че ищците не са доказали първата кумулативна предпоставка, а именно - да са собственици на процесните имоти. Решаващите си изводи е обосновал в

атакуваното решение с това, че Решение № 12 от 04.06.1998г. на Конституционния съд на Република България, постановено по к.д.№ 13/1998г., с което се обявява за противоконституционен Законът за обявяване държавна собственост имотите на семействата на бившите царе Ф. и Б. и на техните наследници /ДВ., бр. 305 от 31.12.1947г./ няма реституционен ефект; че Интендантството на Цивилната листа на Н.В.Царя е държавно юридическо лице от типа на учрежденията, създадено по разпоредителната система от държавния глава и притежаващо гражданска правоспособност, признавана от нотариусите, както и че правото на собственост върху процесните имоти не е придобито по давностно владение от страна на ищците.

Релевираните касационни доводи са неоснователни.

Неоснователно е поддържаното от касаторите становище, че когато в многобройните актове за недвижими имоти, в които като приобретател и собственик се сочи Интендантството на Цивилната листа, трябва да се разбира, че става дума за придобиване от царя, в качеството му на физическо лице, на имоти, които са придобити със суми, отпускани от бюджета за неговата Цивилна листа и апанажите на царицата и княгиня Е.. Съгласно приетото разрешение по правния въпрос за статута на Интендантството този довод не може да бъде споделен. В допълнение следва да се посочи и следното:

Според Т. конституция - чл. 67, правата на собственост са прогласени за неприкосновени. Принудителното им отчуждаване, според чл. 68 ТК, може да бъде извършено само за държавна и обществена полза и то със справедливо и предварително заплащане. В клетвата, която монархът полага при встъпването му на престола, макар че тя предвижда това встъпване след смъртта на царя, а не както е например след абдикацията на цар Ф., когато е заместен по реда на престолонаследията от сина си цар Б. III, държавният глава се кълне в името на Всемогъщия бог: "свято и ненарушимо ще пазя Конституцията и законите на Царството и във всичките си разпоредения ще имам пред очи само ползата и доброто на Царството".

Като върховен представител и държавен глава следователно, царят не може да завладява и придобива по давност имотите на своите поданици, които съгласно Конституцията той трябва да гарантира и защитава. Царете Ф. и Б. са могли да придобиват имоти само чрез правни сделки, при които е налице право даване и правоприемство. Придобиването чрез завладяване и по давност означава, в нарушение на своите конституционни задължения монархът – държавен глава, да установява фактическа власт върху имотите на своите поданици, които след изтичането на срока на придобивната давност да придобива в своя собственост.

Настоящият състав намира за основателни доводите на Д., че ако придобиването по давност е извършено от монарха – държавен глава, посредством упражняване от Интендантството на Цивилната листа на фактическа власт върху тези имоти, в актовете, с които се признава правото на собственост по давност чрез обстоятелствена проверка, като собственик на тези имоти трябва да бъде посочено името на монарха, който е изявил намерението (анимусът) да ги свои. От многобройните доказателства обаче може да се направи противният извод, че както фактическата власт, така и намерението да се своят имотите, са били на юридическото лице Интендантство на Цивилната листа, което като държавно учреждение е можело да завладява имоти и да ги придобива по давност. Това, което не е било възможно за царя, който като държавен глава е трябвало да пази и гарантира собствеността на своите поданици, а не да ги завладява и придобива по давност, е било възможно за Интендантството, което включително и чрез придобитите по давност имоти, е осигурявало дейността на царя като държавен глава.

Изводът, че Интендантството на Цивилната листа е придобивало по давност имотите за себе си, в качеството на юридическо лице – държавно учреждение, а не за монарха, като физическо лице, може да се направи и от приложените по делото като доказателства нотариални актове, издадени въз основа на обстоятелствена проверка, в които нотариусът или мировият съдия, извършващ нотариални дела, признава за собственик на имотите, въз основа на придобивна давност Интендантството на Цивилната листа.

Специално за придобиването на правото на собственост по отношение на имота бивш царски дворец "К.", състоящ се от постройки, застроени на 2384 кв. м., в приложения по делото нотариален акт за право на собственост върху недвижим имот, признат чрез обстоятелствена проверка № 109, том X, рег. №352, дело 68/1930г., Перущенският мирови съдия Х. И. Т. постановява: "...и като взех предвид съставения от мен на (29) двадесет и девети март 1930г. протокол за обстоятелствена проверка, в който се констатира, че казаният К. В. М., пълномощник на Интендантството на Цивилната листа на царя, е имал законно владение в продължение на повече от 30 години над означените в същия протокол недвижими имоти като свои собствени, непрекъсвано, спокойно, явно несъмнено, съставих настоящия акт за право на собственост, по силата на който Интендантството на Цивилната листа на Негово Величество Царя се признава за собственик по давностно владение върху следните недвижими имоти, а именно:

1. Дворец, полумасивна едноетажна сграда, с тавански стаи в местността К. К. от 459 кв. м., при съседни: от всички страни държавна гора;

2. Жилищна, масивна двуетажна сграда, в местността К. К. от 100 кв.м., при съседни: от всички страни държавна гора и К. К.;

3. Жилищна, едноетажна паянтова сграда, в същата местност, от 59.20 кв. м., при съседни: от всички страни държавна гора и К. К.;

4. Жилищна, едноетажна паянтова сграда, в същата местност, от 60 кв. м., при съседни: същите граници;

5. Едноетажна паянтова сграда – конюшна, в същата местност, от 90 кв. м., при съседни: от всички страни държавната гора и К. К.;

6. Едноетажна масивна сграда за електрическа централа, в същата местност, от 40 кв. м., при съседни: от всички страни държавна гора и К. К.;

7. Масивна сграда – резервоар за вода, в местността К. К., от 40 кв. м., при съседни: от всички страни държавна гора и К. К.;

8. Едноетажна масивна сграда – кухня, в същата местност, от 120 кв. м., при съседни: от всички страни държавна гора и К. К.; същите граници;

9. Масивна едноетажна сграда – кафез за птици от 200кв. м., в същата местност, при съседни: същите граници;

10. Масивна едноетажна сграда – цветарник от 24 кв. м., в същата местност, при съседни: същите граници;

11. Масивна едноетажна сграда – цветарник от 40 кв. м., в същото землище и местност, при съседни: същите граници; Същевременно са налице и данни, че монархът, представляван от пълномощник - физическо лице, е придобивал недвижим имот в лично качество и за своя сметка. Така например в приложението като доказателство по делото Нотариален акт за продажба на недвижим имот № 1096, т. VI, рег.№ 2625, дело № 1116/1928 г. , в т. 4 , е посочено : “купувачът, пълномощникът заяви, че купува за сметка на Негово Величество Ц. Б. III (Б. Т.), означения по-горе имот за цената шестдесет и две хиляди сто петдесет и четири лв. (62 154 лв). В удостоверение на горе изложеното се състави настоящият акт за продажба, който прочетох в присъствието на поменатите свидетели на договарящите се страни и след като те заявиха, че сключват договора за продажба по добра воля и разбират смисъла и значението на акта, последният се подписа от тях, свидетелите и от мен I Карловски мирови съдия”. Като доказателство по делото, в което самият княз Ф. потвърждава съществуващата разлика между Интендантството на Цивилната листа и неговото имущество от една страна и от друга - частното имущество на монарха като физическо лице, е приложено пълномощно от княз Ф. от 29 октомври 1896 г. : “Ний К. Ф. Б., Принц С.-К.-Г. – изразява волята си монарха в пълномощното – даваме право на Интенданта на Цивилната Ни листа и управителя на частните Ни имения П. К., да подпише за Нас акта за покупката, като частно имение и от частните Ни средства, къщата на господина доктор И. К., находящата се в улицата “6-ти Септември под номер 77”.

Следователно не е съществувала забрана и монарсите са се възползвали от това си право като всички български граждани, да придобиват имоти в лично качество, но за сметка на частните си средства. В съществуващите доказателства обаче се прави ясно разграничение между собствеността на Държавата, на Интендантството и частната собственост на монарха като физическо лице.

Разликата е, че за първите две плаща Държавата, а за частните на монарха – самия той. Разликата между имотите частна собственост на монарха като физическо лице и монархът - цар Ф. или цар Б. като държавен глава, е проведена и в “Описа на Интенданта” чрез поясняването в скоби на действителния техен собственик, а в “Опис на сградите, собствени на Н.В. Царя и държавни, предадени за ползване от Дворцовото Интендантство към 1 януари 1933 г.”, изготвен от Интенданта на Цивилната листа, показва, че тези имоти се делят на две групи – имоти собствени на царя и държавни, които са предадени на Интендантството за ползване и които макар да обслужват нуждите на царя като държавен глава, не са негова собственост като физическо лице.

По горните съображения предявените ревандикационни искове са неоснователни. Решението на въззивния съд като правилно и обосновано следва да бъде оставено в сила. Същото не страда от пороците,

визирани в касационната жалба. Правилно е приложен материалният закон, като при разглеждането на делото и постановяването на съдебния акт не са допуснати процесуални нарушения. Изводите на съда са обосновани и направени въз основа на цялостна и задълбочена преценка на всички доказателства, релевантни за спора. Останалите наведени доводи в касационната жалба не следва да бъдат обсъждани, тъй като са извън предметния обхват на касационната проверка, определен с акта по чл.288 ГПК.

Предвид изхода на спора разноси не се дължат на касаторите, а ответникът такива не претендира.

Водим от гореизложеното и на основание чл.293 ал.1 ГПК, Върховният касационен съд, състав на I г.о.

РЕШИ:

ОСТАВЯ В СИЛА въззивно решение № 118 от 10.03.2011г., постановено по гр.д.№ 1078/2010г. на Пловдивски апелативен съд .

РЕШЕНИЕТО Е ОКОНЧАТЕЛНО.

ПРЕДСЕДАТЕЛ: [подпис]

ЧЛЕНОВЕ: 1. [подпис]

2. [подпис]